

ZPRAVODAJ

www.bozpinfo.cz

číslo 1/2002

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práceSlovo
na aktuální
téma

Česká republika uskutečnila v uplynulém období řadu kroků, které se významně přiblížily ke vstupu do EU. Jedná se zejména o implementaci právního řádu EU do právního řádu České republiky. To je však pouze první krok. Pro úplnou harmonizaci přístupů, a tím i splnění podmínek vstupu je nezbytné zavedení a uplatnění požadavků stanovených právními předpisy do každodenní praxe. To se týká i oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

I když řada podniků zvláště těch větších v České republice již v současné době sleduje většinu bezpečnostních požadavků, je ještě mnoho, zejména malých a středních podniků, které v této oblasti vykazují nedostatky. Analýzy ukázaly, že hlavními příčinami jsou zejména nízká informovanost a nedostatek znalostí jak problémy spojené se zajištěním bezpečné a zdraví neohrožující práce řešit. MPSV cíleně zvyšuje podporu stávajících programů např. Bezpečný podnik a přípravou nových programů umožňujících podnikatelům nejen získat potřebné informace o právních požadavcích, ale i nalézt vhodné a osvědčené způsoby jejich naplnění. V polovině tohoto roku bude, na internetu zpřístupněna webová stránka BOZPinfo, která by měla vytvořit konkrétní místo poskytující potřebné informace, proto bylo po rekonstrukci znovu otevřeno v budově ČUBP BOZP centrum poskytující informace a poradenskou službu, z těchto důvodů je připravována a v dubnu zahájena kampaň „Společně bezpečně“. Kampaň je v tomto roce zaměřena do stavebnictví, protože tam v % v posledních letech dochází k nejvyšší pracovní úrazovosti.

Cílem je aktivizace všech subjektů, kterých se problematika dotýká tak, aby se podpořilo programové zlepšování postavení člověka v pracovním systému, zvyšovala se prevence, odstraňovala se rizika a předcházelo se pracovním úrazům a v neposlední řadě se snižovaly ztráty vzniklé nízkou úrovní BOZP. Nejen technické vybavení pracovišť, organizace a řízení práce, ale i kultura práce významně ovlivňuje produktivitu práce i konkurenceschopnost podniků. Ve vyspělých zemích je úroveň řízení BOZP stále více vnímána jako ukazatel úrovně celkového řízení podniku a v EU jsou známy případy, kdy nebyly uzavřeny kooperační dohody se zahraničním zájemcem právě z důvodů nízké úrovně BOZP v podniku.

Jsmo přesvědčeni, že stále více managementů firem si tyto skutečnosti uvědomují. Důkazem toho je stoupající zájem o účast v programu „Bezpečný podnik“ i rozšiřující se řada nositelů toho významného ocenění.

JUDr. Petr Šimerka,
náměstek ministra MPSV ČR

Společně bezpečně

Tak zní název informačně propagační kampaně - souboru akcí a aktivit, které se budou realizovat od dubna a vyvrcholí v říjnu tohoto roku u příležitosti Evropského týdne bezpečnosti práce.

Podle řady průzkumů a šetření je povědomost veřejnosti v České republice o problematice bezpečnosti a ochrany zdraví při práci velmi nízká a ani média jí nevěnují tolik pozornosti a prostoru, jakou by si vzhledem k významu zasluhovala, a to i s ohledem na skutečnost, že více jak čtyři a půl milionů našich obyvatel je bezprostředně do pracovního procesu zapojeno.

Aktivita ve směru zvyšování úrovně bezpečnosti při práci, ochrany a podpory zdraví, zamezování vzniku úrazů a nemocí z povolání tvoří nedílnou součást hospodářské a sociální politiky státu, a musí být nejen zohledněny při formování cílů a kritérií ekonomického rozvoje každého podnikatelského subjektu, ale zejména účinně a efektivně prováděny v každodenní praxi.

Je prokázáno, že z dlouhodobého hlediska je ochrana zdraví levnější než řešení následků a důsledků jeho poškození. Význam prevence vystupuje do popředí zejména při faktu, že úrazy a otravy se nejvíce podílejí po kardiovaskulárních a zhoubných nádorových onemocnění na celkové úmrtnosti, pracovní neschopnosti a významně přispívají k celkové nemocnosti obyvatel České republiky. Úrazovost má i další specifické postavení. Ve většině případů postihuje osoby v mladých a středních věkových skupinách, které netrpí jinými vážnými chorobami. Jde vesměs o odvrátitelné důsledky působení vnějších příčin a tudíž se jedná o úmrtí a poškození zbytečná. Vedle ničím nenahraditelných hodnot zdraví každého pracovníka, každého jednotlivce je nutné ukázat i na ekonomické důsledky - nákla-

dy a ztráty vyplývající z pracovních úrazů a nemocí z povolání. Ty řádově ročně dosahují několika miliard korun. Zdravotní i ekonomické důsledky léčby a rehabilitace jsou enormní a efektivita prevence je nezpochybnitelná. Výskyt nehodových událostí a pracovních úrazů je možné ovlivnit, jak dokazuje praxe vyspělých zemí, především cestou výchovy a prevence, souborem účinných protiúrazových opatření, aktivním zapojením zejména samotných zaměstnanců i zaměstnavatelů.

Kampaní „Společně bezpečně“ bude odstartováno cílené preventivní a systematické působení v oblasti osvěty, propagace, výchovy a vzdělávání k podpoře zvyšování úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V letošním roce se kampaň zaměří na stavebnictví a bude zahájena v Jihočeském kraji. Stavebnictví je žhavé, aktuální téma, neboť toto odvětví

již po řadu let patří k těm nejrizikovějším. Nebezpečí úrazů se vyskytuje takřka na každém kroku - od výkopů, přes manipulaci s materiálem a břemeny až po práce ve výškách. Podcenění těchto rizik, nedodržování předpisů a nízká úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména u malých a středních firem vedou k nejzávažnějším důsledkům. Za posledních deset let, v porovnání četnosti smrtelných pracovních úrazů v České republice s průměrem zemí Evropské unie, je stavebnictví horší o více jak dvacet procent. Proto hlavním cílem kampaně je snížení počtu smrtelných úrazů ve stavebnictví na úroveň EU. Poselství, adresně předávané všem stavebním firmám Jihočeského kraje a v široké veřejnosti komunikované, vychází z málo uvědomované si skutečnosti, že pro firmu je nejcennějším kapitálem zdravý pracovník a pro něho je nejcennější jeho zdraví.

Daniela Kubíčková
ředitelka odboru 54 MPSV ČR

Kampaň
pro stavebnictví

Stav BOZP ve stavebnictví a výsledky inspekcí

Bepečnost práce se jako hlavní součást pracovního a životního prostředí řadí mezi důležité úkoly každé vyspělé společnosti.

V odvětví stavebnictví, které má oproti jiným oblastem výrazná specifika jak v přípravě, organizaci, tak zejména ve vlastním provozu a provádění prací, jsou bezpečnostní požadavky k prováděným činnostem natolik rozsáhlé, že zasluhují zvláštní pozornost.

Výběr subjektů k prověrkám

Vzhledem k dlouhodobě nepříznivému trendu v pracovní úrazovosti ve stavebnictví jsou každý rok v rámci hlavního úkolu ČÚBP zadávány inspekčním subjektům bezpečnosti práce kontroly subjektů podnikajících ve stavebnictví. Tyto prověrky, vycházející z úrazovosti, jsou zaměřeny zejména na činnosti představující zvýšenou míru rizika.

Další prověrky provádějí inspektoráty bezpečnosti práce v návaznosti na šetření příčin těžkých nebo smrtelných pracovních úrazů.

Základním hlediskem pro výběr subjektů k prověrce je prevence. V rámci tohoto kritéria jsou vybírány subjekty s vyšším potenciálním ohrožením zaměstnanců nebo veřejnosti s ohledem na stavební činnosti, které organizace provádí. V rámci prevence jsou periodicky navštěvovány subjekty tak, aby inspektoráty bezpečnosti práce postupně provedly kontrolu většiny stavebních firem ve svém regionu. V neposlední řadě inspektoráty provádí šetření subjektů v důsledku stížností nebo podnětů občanů.

Poznátky z inspekcí

Velké rozdíly v přístupu jednotlivých zaměstnavatelů k problematice splnění požadavků předpisů k zajištění bezpečnosti práce se víceméně odvíjí od velikosti firmy. Živnostníci a malé firmy věnují problematice bezpečnosti práce buď velmi malou pozornost, nebo spíše se této problematice vůbec nevěnují. Tyto subjekty úrazy většinou nehlásí, zaměstnance vybaví pouze pracovním oděvem a obuví ne vždy předepsaných vlastností. Školení, je-li prováděno, nemá předepsaný rozsah a náležitosti.

Oproti tomu větší firmy mají bezpečnost práce nějakým způsobem, většinou dodavatelsky, zajišťováno. Zde se v případě externího pracovníka poněkud vytrácí smysl prevence a vyhledávání rizik v praktické rovině, tzn. na stavbách.

Dozorované subjekty odstraňují závady zjištěné při kontrolách většinou velice rychle a v co možná nejkratším termínu. V žádném případě to ale neznamená, že by na druhé straně zároveň přijímaly taková opatření, aby se v rámci prevence rizik shodná zjištění již neopakovala. Záleží na práci inspektora, zda dokáže přesvědčit vedoucí pracovníky organizací, že nejde jen o odstranění zjištěných závad, ale hlavně přijetí opatření proti jejich opakování.

Vybavení osobními ochrannými pracovními prostředky je u subjektů na zlepšující se úrovni. Seznamy již začínají být zpracovávány funkčně. Osobní ochranné pracovní prostředky jsou na jejich základě většinou zaměstnavateli na jedné straně sice řádně přidělovány, ale na druhé straně již není kontrolováno jejich používání. Nepoužívání osobních

ochranných pracovních prostředků se pak stává ze strany zaměstnavatelů trpěným stavem.

Hlavní úkoly ČÚBP

Hlavní úkol zadaný ČÚBP pro rok 2001 byl pokračováním hlavního úkolu z roku 2000 a zvláště se specializoval na činnosti při které vzniká ve stavebnictví nejvíce smrtelných a těžkých pracovních úrazů, tj. na práce ve výškách. V roce 2000 byl hlavní úkol zaměřen na více činností ve stavebnictví, které ovšem vykazují nejvyšší úrazovost: práce ve výškách a nad volnou hloubkou; rekonstrukční a bourací práce; zemní práce; provoz a údržba stavebních strojů a zařízení.

Poznátky z prověrek státního odborného dozoru u oblastí, kde dochází k největšímu počtu pracovních úrazů

Práce ve výškách a nad volnou hloubkou

Práce ve výškách jsou stále oblastí, která přináší největší četnost pracovních úrazů, zejména těžkých a smrtelných. Rizika práce ve výškách a nad volnou hloubkou jsou jak

ze strany podnikatelských subjektů, tak jejich zaměstnanců trvale podceňovány. Při provádění takových prací dochází k porušování stále stejných bezpečnostních předpisů, jako je nedostatečné či zcela chybějící kolektivní jištění, a v případě, že zajištění technickou konstrukcí chybí, pak nepoužívání prostředků osobního zajištění. Zajišťování jakýchkoli prací na střese pomocí technické konstrukce je většinou prováděno v případech, že se jedná o souběh s pracemi na vnější fasádě nebo opláštění stavby, které se realizují z konstrukce lešení. Technickou konstrukci zde pak tvoří toto "pracovní lešení".

Pokud jsou zaměstnanci zhotovitele, resp. zhotovitel, vybaveni technikou "osobního zajištění proti pádu", pak se jedná v převážné většině případů o bezpečnostní pás a bezpečnostní lano, tj. systém polohování osoby, nikoliv její zachycení v případě pádu.

K výše již zmíněným nedostatkům v této oblasti patří dále:

- chybějící vybavení prostředky osobního zajištění proti pádu
- pokud je vybavení, jedná se o dílčí prvky, které netvoří systém zachycení pádu, popř. se jedná o prostředky bez deklarované shody ve smyslu zákona č. 22/1997 Sb.
- chybějící evidence a pravidelné kontroly a zkoušky prostředků osobního zajištění proti pádu
- chybějící technologický postup, který by volil nejen optimální způsob jištění proti pádu, tj. vybavení zaměstnanců vzhledem k charakteru činností a podmínkám pracoviště, ale i kotevní místa celého systému
- pokud technologický postup existuje, nejsou přiděleny příslušné OOPP
- jsou - li příslušné OOPP přiděleny, není jejich používání ze strany vedoucích zaměstnanců kontrolováno a vyžadováno.

Při používání lešení jako technické konstrukce se vyskytují zejména tyto nedostatky:

- chybějící nebo nedostatečné zajištění osob proti pádu

- používání dílcových lešení bez jejich úplného dokončení
- nedostatečné úhlopříčné ztužení lešení
- chybějící bezpečnostní výstupy do jednotlivých pater
- nedostatky v předání a převzetí lešení.

Přetrvávající nedostatky jsou stále v oblasti přijímaných opatření při souběhu prací ve výškách několika zhotovitelů, kdy dochází k formálnímu předání části stavenišť či pracovišť. Při dozorech bylo zjištěno, že spolupráce při zajišťování BOZP při pracích ve výškách často neprobíhá.

Rekonstrukční a bourací práce

Rekonstrukční a bourací práce stále patří k vysoké rizikovým. Nejzávažnějším problémem z hlediska bezpečnosti práce zde zůstává nebezpečí pádu osob ve kterémkoliv místě nebo části stavby. Při rekonstrukčních a bouracích pracích často není provedena požadovaná příprava těchto prací na úrovni jakékoliv dokumentace včetně technologických postupů, které nebývají zpracovány vůbec, pokud jsou tak v obecné poloze.

Zemní práce

Při provádění zemních prací se vyskytují stále obdobné problémy. K nečastějším závadám patří chybějící dostatečné, odborně provedené zajištění svislých stěn výkopů a stavebních jam proti sesutí.

Provoz a údržba stavebních strojů a zařízení

Zanedbatelné není ani zjištění, že většina kontrolovaných subjektů vykazuje závažné nedostatky v péči

- provozované stroje a zařízení (jedná se zejména špatný technický stav a neprovádění předepsaných kontrol, revizí a údržby používaných technických zařízení, chybí předepsaná dokumentace, zejména návody pro obsluhu a údržbu).

Na závěr trochu statistiky

I když je stavebnictví obor ekonomické činnosti s relativně malým počtem pojištěnců, dlouhodobě zaznamenávané ukazatele pracovní úrazovosti dokladují výrazný podíl stavebnictví na celkové pracovní úrazovosti v České republice. Na cca 172 tis. pojištěnců pracujících ve stavebnictví připadlo v roce 2001 celkem 6529 úrazů, z toho bylo 136 těžkých a 52 smrtelných. Jak vyplývá z analýz, nejčastěji ke zranění dochází v pondělí a s přibývajícím dnem v týdnu má úrazovost klesající tendenci.

Zajímavé je sledovat věkovou kategorii zraněného. K nejvyššímu počtu úrazů dochází u věkové kategorie 21 – 25 let. Nepravidelný nárůst lze vysledovat i u úrazů, které se stanou ve věku zraněného mezi 43 - 49 lety. S délkou zaměstnání zraněných úrazovost klesá. V prvním roce zaměstnání dochází k 26,1 % všech úrazů.

K nejčastější příčině pracovních úrazů patří nedostatky osobních předpokladů zraněného. Podle dlouhodobých analýz je tato příčina uváděna v 71,9%, za ni následují nezjištěné příčiny a používání nebezpečných postupů.

V celorepublikovém průměru je hlavním zdrojem pracovních úrazů materiál, břemena, předměty, které se na úrazech se podílí 42 %. Pády osob z výšky, do hloubky jsou příčinou 16 % všech úrazů.

Výsledky z inspekcí a získané poznatky potvrzují dva základní problémové okruhy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci:

- zaměstnanci dosud nepracují bezpečně
- zaměstnavatelé jim k tomu nevytvářejí dostatečné podmínky.

Tento stav lze postupně zlepšovat zdokonalováním systému řízení BOZP a cílevědomým preventivním působením orgánů SOD.

Ing. Jaromír Elbel,
předseda ČÚBP

Poznátky z inspekcí

Dobrá práce - společné dílo

Working Well Together (Dobrá práce – společné dílo!) je dosud největší kampaní za ochranu zdraví a bezpečnost práce ve stavební odvětví Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku. Ministr zdravotnictví a bezpečnosti ji zahájil za přítomnosti předních osobností ze stavebního průmyslu na jedné významné stavbě v Londýně v květnu 1999 a následovala slavnostní zahájení v dalších velkých městech Anglie, Skotska a Walesu.

Ode dne vyhlášení se v kampani využívalo mnoho různých propagačních prostředků a akcí se snahou o maximální účinek ve stavebnictví. Na konci prvního roku trvání byla kampaň hodnocena nezávislou agenturou. Hodnocení ukázalo, že v 55 až 60 % vedoucí pracovníci a dělníci tohoto odvětví o kampani nejen věděli, ale podporovali i její cíle zlepšit úroveň ochrany zdraví a bezpečnosti práce ve stavebním průmyslu.

Odvětví zaměstnává 5 % pracovní síly, ale stane se v něm 30 % všech hlášených úrazů. Working Well Together (dále též WWT) se zaměřuje na čtyři oblasti: angažovanost, spolupráci, sdílnost a odbornost (v angličtině všechny čtyři výrazy začínají písmenem „c“, proto zkratka kampaně WWT 4c). Těch se snaží dosahovat:

- vyhlášením kampaně v regionech i celostátně
- přenesením kampaně na stavenišť propagačním autobusem
- reklamou v celostátních i regionálních sdělovacích prostředcích
- zajištěním pravidelné komunikace vydáváním čtvrtletníku
- celostátními i regionálními konferencemi
- semináři, kursy a výstavami
- poradenskou službu na webových stránkách kampaně
- odměnami „WWT 4C“ pro lepší zhodnocení účasti na kampani.

Činnost začala celonárodní tiskovou kampaní a adresními poštovními zásilkami, které zahrnovaly plakáty, letáky s fotografií stavebních dělníků a titulkem

Každý týden umírá jeden z nás – nebudť ten příští. K tomu byla připojena rada, co mohou dělníci udělat pro předcházení úrazům. Kampaň také vyrazila na cesty s červeným londýnským autobusem a bylo navštíveno na 20 měst po celé Velké Británii. Tento výjezd sponzorovala společnost 3M Scotchlite Reflective

Material (výroba obleků a prostředků s bezpečnostními barvami?) a podporovala jej HSE (Výkonná rada ochrany zdraví a bezpečnosti práce). Propagační cesta autobusu, podporovaná inzercí, se ukázala být přitažlivá pro vysílání místních sdělovacích prostředků.

Čtvrtletník WWT News se stal silným impulsem kampaně. Informační bulletin užitečným způsobem doplnil obsah kampaně připomenutím událostí, které jsou organizovány jinde.

Kampaň, napojená na moderní prostředky komunikace, přivábila velkou přízeň v odvětví a v obchodních kruzích jak přímou účastí na jednotlivých akcích, tak i příspěvky materiální nebo finanční pomoci. Zajištění

sponzorské pomoci HSE přidělila jedné nezávislé obchodní společnosti. Kampaň má svoji webovou stránku na www.wwt.uk.com

Když vstoupila do druhého roku své existence, pokračoval nábor podniků s cílem rozšířit jejich účast na WWT a podpořit dále program činnosti přímo na stavbách. Strategickým záměrem bylo vybudovat takovou pověst WWT, aby bylo pro nejvyšší i střední manažery obtížné nebyť spojování s účastí na WWT.

Z průzkumu trhu je patrné, že iniciativa Working Well Together vstoupila do vědomí pracovníků v odvětví. Manažeri v oblasti ochrany zdraví a bezpečnosti práce a stavební dělníci z 201 stavební společnosti po celé Velké Británii poskytli rozhovory a k tomu lze přičíst i méně zevrubná interview ve městech, která byla navštívena „bitevním autobusem WWT“.

Toto jsou hlavní poznatky:

- celkem 42 % manažerů ochrany zdraví a bezpečnosti práce a 28 % stavebních dělníků bylo obeznámeno s logem WWT;
- vizuální zobrazení „každý týden jeden z nás zemře“ zapůsobilo a znala jej polovina manažerů ochrany zdraví a bezpečnosti práce; 60 % manažerů ochrany zdraví a bezpečnosti práce a polovina stavebních dělníků znali buď logo WWT nebo vizuální zobrazení „každý týden...“
- většina stavbařů navštívila autobus, zúčastnila se kvízu a obdržela tašku s dobrotami a manažeri viděli, jak velké počty dělníků projeví zájem;
- 20 % manažerů znalo WWT News;
- většina dotazovaných se pozitivně vyjádřila o letáku WWT; mnozí jej shledali působivým; měli jej za jasný a snadno pochopitelný;
- manažeri říkali, že taktika zaujmout šokem byla úspěšná a někteří měli dokonce dojem, že inzertní sdělení bylo ještě nedostatečně šokující;
- účast na programu WWT byla všeobecně vnímána jako pozitivní příležitost a to nejen ve smyslu snížení počtu úrazů a dodržování bezpečnostních předpisů, ale i z hlediska obchodních zisků;
- z podrobnějších rozhovorů bylo zjištěno, že mnozí dělníci stále nechávají na manažerech, abych vyžadovali dodržování zdravotních a bezpečnostních předpisů; dělníci se za to necítili být zodpovědní; za příčinu úrazů na stavbách byla obecně označována neopatrnost pracovníků; za nejčastější přestupek se považuje nedodržování předpisů a zvláště nebezpečné je nenošení správných osobních ochranných pomůcek.

Celkově lze říci, iniciativa WWT vyvolala silnou, kladnou odezvu a značnou podporu.

Kampaň zaznamenala jasný úspěch v tom, že zasáhla lidi ve stavebním sektoru a že začíná přinášet první praktické výsledky.

Přeloženo z podkladů poskytnutých VÚBP od HSE.

Co nového na bozp@info

V současné době připravuje VÚBP spuštění internetového informačního serveru s názvem BOZPinfo, který bude specializovaný na problematiku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a ochranu životního prostředí v České republice. Informační server BOZPinfo je plánovaný jako jeden z hlavních prvků národní informační sítě IS BOZP, která je v České republice v současné době budovaná za přispění MPSV ČR, které je ústředním orgánem státní správy odpovědným za oblast BOZP v ČR.

Informační server BOZPinfo začal VÚBP vytvářet na základě usnesení vlády ČR č. 986 ze 4. října 2000, ve kterém je uloženo zajistit, ve spolupráci s orgány a organizacemi působícími v oblasti BOZP, vybudování integrovaného komplexního informačního zdroje z oblasti BOZP, který bude v rámci internetu sloužit podnikové sféře, státní správě, odborné veřejnosti a dalším uživatelům. Vznik serveru BOZPinfo je také v souladu s „Konceptí informační politiky resortu MPSV ČR na období 2001 až 2003“ a informační politikou EU.

Cílem informačního serveru BOZPinfo je

- shrnout přehledně na jedné internetové adrese informace z oblasti BOZP a zajistit vhodnou formu jejich prezentace pro potřeby podnikové sféry a odborné veřejnosti,
- zajistit přístup veřejnosti k technickým a vědeckým novinkám a usnadnit jí orientaci v informacích vztahujících se k problematice BOZP,
- vytvořit na internetu prostor pro publikování odborných článků z oboru BOZP,
- vytvořit na internetu diskusní fórum pro potřeby praxe z této oblasti.

Současná verze informačního serveru BOZPinfo obsahuje pět základních rubrik, které budou postupně rozšiřovány o další rubriky, např. Správná praxe. Základní verze BOZPinfo má tyto rubriky: Statistika – statistické přehledy o pracovních a smrtelných pracovních úrazech v ČR za uplynulé období, Odkazy na internetové zdroje z oblasti BOZP v ČR, EU i ve světě, OKO – elektronický offline zdroj informací o přírůstcích odborné literatury v knihovně VÚBP, Právo – přehled o platné legislativě z BOZP a Články – odborné články na aktuální témata z BOZP a příbuzných oborů včetně elektronických verzí Zpravodaje BOZP.

Veřejný provoz informačního serveru BOZPinfo předpokládá VÚBP zahájit počátkem dubna 2002 na adrese <http://www.bozpinfo.cz>

Vaše připomínky uvítáme na adrese: bozpinfo-web@vubp-praha.cz

*Ing. Evžen Bilek,
vedoucí oddělení informatiky VÚBP*

Institut výchovy bezpečnosti práce Brno ve spolupráci s IBP pro Jihomoravský kraj v Brně pořádá odborný seminář na téma

Prevence a hodnocení pracovních a zdravotních rizik ve stavebnictví

Seminář je zaměřen na výklad legislativy v oblasti stavebnictví a související povinnosti pro zaměstnavatele a zaměstnance. Osvětluje otázky identifikace nebezpečí a hodnocení rizik při stavebních pracích, a její zásady vysvětluje na podkladech vybraných praktických příkladů z organizací působících v Jihomoravském kraji. Upozorňuje na nedostatky zjišťované státním odborným dozorem nad bezpečností práce ve stavebnictví a poskytne praktický návod ke zpracování dokumentací vyžadovaných v oblasti BOZP zejména pracovních předpisů a zdravotnickými předpisy.

Seminář je určen zaměstnavatelům a vedoucím zaměstnancům a soukromým podnikatelům ve stavebnictví (především malé a střední podniky), ale též například odborné způsobilým osobám v BOZP působícím v zmíněném oboru ekonomické činnosti.

Program semináře se soustředí mj. na nejproblémovější oblasti, a to:

- práce ve výškách a nad volnou hloubkou (např. práce klempířské, pokrývačské a provádění izolací střešních),
- rekonstrukční a bourací práce (vysoké nebezpečí zřícení částí budov nebo pádu osob z výšky),
- zemní práce (nedostatečné zabezpečování stěn výkopů a stavebních jam proti sesutí půdy, chybějící bezpečnostní značení, chybějící nebo nedostatečně vymezené pracoviště),
- nedostatečná péče o technický stav strojů a technických zařízení stavenišť.

Termín: 9. dubna 2002
Čas: 10.00 - 15.00 hodin
Místo: IVBP Brno, Cejl 10

Ing. František Rožek, ředitel IVBP Brno

Očekávané události

Metrostav a.s. - BEZPEČNÝ PODNIK

Pražské metro, Strahovský tunel a tunely Mrázovka, Corso Karlín, Paláce Euro, Flora a mnohá další moderní administrativní centra, obytný soubor U Kříže. To jsou jen některé z mnoha staveb, u nichž zanechává svoji vizi v podobě kvalitně odvedeného díla akciová společnost Metrostav. Stavební aktivity této firmy je skutečně možné sledovat doslova na každém kroku. A velmi pozitivní je přitom zjištění, že veškeré činnosti Metrostavu jsou provázeny trvalou snahou o vytváření bezpečného pracovního prostředí. Důkazem, že toto snažení je korunováno úspěchem je osvědčení „Bezpečný podnik“, které tato firma, jako vůbec první stavební společnost v České republice, získala v září 1998.

Metrostav a.s. je univerzální stavební firma, která působí ve všech segmentech stavebního trhu. Při realizaci zakázek využívá nejrůznější technická zařízení, technologie a pracovní postupy. V oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, požární ochrany a ochrany životního prostředí bylo tedy nutné vytvořit vzájemně propojený systém vzdělávání a kontroly tak, aby se všichni zaměstnanci se základními pravidly nejen seznámili, ale aby si je osvojili a přijali je za normu svého chování a jednání. Tento systém podnikového řízení bezpečnosti práce podléhá úseku výrobně-technického ředitele, který každoročně vydává příkaz k prověřkám BOZ, PO a OŽP. Firma zacho-

hlásky ČÚBP a ČBÚ č. 50/1978 Sb., o elektrotechnice, každé pracovišti musí mít alespoň jednoho vyškoleného pracovníka, který je schopen poskytnout první pomoc v případě úrazu. Dlouhodobě má každý zaměstnanec Metrostavu vedenu osobní bezpečnostní kartu, do níž jsou zaznamenávány všechny potřebné údaje (školení BOZ, změna zdravotního stavu, pokuty atd.).“ Dodává ing. Typl. K lepší informovanosti ekologů, bezpečnostních techniků, vedoucích požárních preventivistů a zástupců dceřiných společností patří pravidelné měsíční porady, na nichž jsou přítomni i právníci a zástupci odborů. Na těchto schůzkách se řeší nejen výsledky úrazovosti, ale hovoří se rovněž o odškodnění pracovních úrazů, nemocí z povolání a dalších náhradách postiženým. Zápisy z těchto porad dostávají na vědomí výrobní náměstci jednotlivých divizí společnosti.

Na systém vzdělávání a školení BOZP, PO a OŽP navazuje kontrolní činnost. V tomto směru má firma velmi dobrou zkušenost s dobrovolnými inspektory BOZ odborové organizace, které sama vyškolila a přezkoušela. Mají za úkol kontrolovat pracoviště a upozorňovat mistry na případné závady a nedostatky. Zjištěné skutečnosti zapisují do deníku kontrol BOZ a po dohodě s mistrem stanoví i termín, v němž musí dojít k nápravě. svou práci obdobně působí dobrovolníci také v oblasti prevence požární ochrany. Vlastní audit BOZP, PO a OŽP, které Metrostav a.s. provádí každý rok nad rámec plánovaných i namátkových kontrol státních orgánů, pomáhají udržovat v pracovních pocit trvalé zodpovědnosti za své vlastní zdraví i za zdraví ostatních. Letité zkušenosti Metrostav a.s. potvrzují, že nejlepším kontrolním systémem je každodenní důsledná prohlídka stavby – pracoviště. A také znalost prostředí. Jedině tímto způsobem je možné rizika snižovat nebo ještě lépe jim předcházet. Tento základní princip nemůže nahradit žádná metoda rizik, byť by byla zpracovaná do nejmenších detailů a přehledných tabulek.

Ing. Typl je přesvědčen, že závěry prověrky systému řízení bezpečnosti práce v akciové společnosti Metrostav povedou k opětovnému získání osvědčení „Bezpečný podnik“. Firma se tím zavazuje k dalšímu zvyšování úrovně péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci a ochranu životního prostředí, k provádění každoročního vlastního auditu programu „Bezpečný podnik“ včetně jeho změn a dodatků vydaných Českým úřadem bezpečnosti práce. S tím souvisí i povinnost společnosti oznamovat příslušnému Inspektorátu bezpečnosti práce změny, které souvisejí s bezpečností a ochranou zdraví při práci a ochranou životního prostředí, k nimž došlo v době od předchozí kontroly provedení auditu programu „Bezpečný podnik“. Spolu s tímto osvědčením je Metrostav a.s. držitelem i certifikátu ČSN EN ISO 9001 a ČSN EN ISO 14 001.

Případným zájemcům o získání osvědčení „Bezpečný podnik“ ing. Typl vzkazuje: „Jděte do toho, neostýchejte se! Osvědčení, které získáte bude tou nejlepší vizitkou vaší firmy. A povinnost odpovědět na všechny otázky auditu prezentovaného ČÚBP vás přiměje uvažovat i o otázkách, které byste jinak prošli bez povšimnutí.“

PhDr. Blanka Hrdinová,
útvár vztahů k veřejnosti Metrostav a.s.

Na vaše dotazy odpovídá

Ing. Marie Ševčíková

Jaký je současný stav provozu střediska?

Po ukončení původní činnosti střediska a po provedení rekonstrukce jeho prostor v průběhu 3. čtvrtletí minulého roku je od začátku tohoto roku postupně obnovován provoz podle nového projektu. Již 2. ledna byla zahájena telefonická konzultační a informační činnost, od 4. února probíhá i osobní poradenství ve stanovených provozních hodinách. Dne 4. března bude zahájen plný ověřovací provoz, s poskytováním komplexních služeb veřejnosti – osobně, telefonicky, přes fax, záznamník, e-mail, s využitím internetu a intranetu VÚBP.

Co se změnilo v provozu střediska oproti předchozí praxi?

Nejzřetelnější by měl být od samého začátku obnoveného provozu posun zaměření od pouhého nákupu zboží za účelem jeho dalšího prodeje k poskytování co nejkvalitnější poradenské, konzultační a informační činnosti, s využitím co nejširšího spektra kvalitních zdrojů. V této souvislosti dojde k ukončení prodeje osobních ochranných pracovních prostředků, bezpečnostního značení, detekčních přístrojů apod. (dopordávají se pouze skladové zásoby), budou však zachovány kontakty na jednotlivé dodavatele. Prodej odborné literatury, videopořadů a programů na PC naopak nejenže zůstane zachován, ale měl by být ještě rozšířen. Pracovníci střediska budou tyto materiály recenzovat, případně se i přímo podílet na jejich tvorbě podle požadavků odborné veřejnosti.

Jakým způsobem je možno s nově koncipovaným střediskem navázat kontakt?

Od 4. do 29. března proběhne ověřování optických provozních hodin pro veřejnost. V pracovních dnech od 9:30 do 12:00 a od 12:30 do 17:00 (v pátek do 14:30) je možno středisko kdykoli navštívit, případně volat na telefonní číslo 02 / 22 21 22 33. Předem sjednané služby se mohou uskutečnit i mimo tuto dobu. Je možno využít i faxového čísla 02 / 22 21 23 64, e-mailové adresy bezpcentrum@volny.cz a poštovní adresy VÚBP NIVOS-BP, BOZPCENTRUM, Ve Smečkách 29, 110 00 Praha 1. Ve středisku působí dva specialisté, ing. Marie Ševčíková a ing. Waldemar Alexandrovič, kteří kromě vlastního poradenské činnosti zprostředkovávají i kontakty na příslušné odborné pracovníky VÚBP, ČÚBP, regionálních IBP, IVBP, ale i dalších zainteresovaných subjektů z oboru bezpečnosti a ochrany zdraví a bezpečnosti technických zařízení, ale i z oborů souvisejících.

Pracovníci střediska zvou odbornou veřejnost k návštěvě střediska a k využití všech jeho služeb.

Ing. Marie Ševčíková,
vedoucí Poradenského, konzultačního
a informačního střediska „BOZPCENTRUM“
při Národním informačním, vzdělávacím
a osvětovém středisku bezpečnosti práce
VÚBP Praha

Přínos programu BEZPEČNÝ PODNIK

vala letitou tradici a školení zaměstnanců v dělnických profesích provádí každé čtvrtletí. Obsah a zaměření jednotlivých kurzů přitom bezprostředně souvisí s postupem prací na konkrétní zakázce. „Vždy dbáme na to, aby obsah školení měl požadované náležitosti, rozumí se zejména průkaznost, seznámení zaměstnanců s vybranými ustanoveními zákoníku práce, zejména hlavy páté, tj. §§ 132 až 136a a se „skoronehodami“, popř. možnými riziky.“ Říká ing. Jiří Typl, vedoucí útvaru BOZ. „K udržení odpovídající úrovně znalostí jak u techniků, tak i v případě dělnických profesí, nám slouží fungující systém školení a přezkušování, resp. ověřování odborných znalostí, a to jak podle § 9 vyhlášky ČÚBP a ČBÚ č. 324/1990 Sb., tak v našem případě i ověřování odborných znalostí ve smyslu vyhlášky ČBÚ č. 340/1992 Sb. dle § 3 a § 7, a to nejméně jedenkrát za tři roky. Obdobný tříletý cyklus platí i v případě ověření vědomostí vedoucích zaměstnanců v požární ochraně. U zaměstnanců ověřujeme znalost předpisů v požární ochraně vždy za dva roky. Každý zaměstnanec musí být dále seznámen s § 3 a § 4 vy-

ZPRAVODAJ

Vydal: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, Národní informační, vzdělávací a osvětové středisko bezpečnosti práce, Jeruzalémská 9, 116 52 Praha 1, tel.: 02/242 13 290, fax: 02/24238550, IČO: 00025950. Vychází 4 x ročně v nákladu 7400 výtisků. Evidenční číslo per. tisku: MK ČR E 10068. Typografie: Jiří Bubeníček.